

**NORSKE
LAKSEELVER**

Organisasjon for fiskerettshavere i
lakse- og sjørrettførende vassdrag

Postadresse: Postboks 9354 Grønland
N-0135 Oslo
Kontoradresse: Schweigaardsgate 34 C, Oslo
Telefon: 22054870
E-post: post@lakseelver.no
Org nr: 971281693
Bankgiro: 8101 05 37886
Internett: www.lakseelver.no

Fiskeri- og kystdepartementet
Grubbegt. 1,
Postboks 8118 Dep, 0032 Oslo

deres ref;

vår ref;101291

Oslo; 23.12.2010

Uttalelse - Høring av forskrift om kapasitetsøkning i lakse – og regnbueørretoppdrett i 2010 i Finnmark og Troms

Norske Lakseelver krever at det ikke blir gitt tilbud om økning i maksimal tillatt biomasse i Troms og Finnmark i 2011, da dette strider i mot Havforskningsinstituttets faglige råd, og fordi regjeringens egne kriterier for kapasitetsutvidelse ikke er oppfylt.

I brev til Norske Lakseelver av 20. oktober skriver Fiskeri- og kystminister Lisbeth Berg-Hansen at hun ikke vil realisere noen kapasitetsøkning før tre mål vedrørende lusesituasjonen er nådd. Disse målene er:

- resistensutviklingen må være under kontroll
- lusenivåene må være innenfor de grensene myndighetene aksepterer
- øvrige tiltak som er satt i verk må ha vist effekt

Det fremgår ikke at måloppnåelse skal vurderes på fylkes- eller regionsnivå.

Resistens

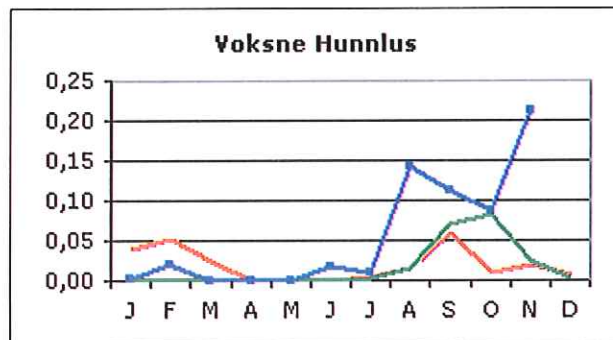
Vi viser til Mattilsynets seneste statusrapport om lakselus (nr 10, 2010), samt tilsynets vurdering på egne nettsider. Det sies spesifikt at problemer med resistens og nedsatt følsomhet for lusemidler er økende, og at stadig nye områder får resistensproblemer. Tilsynsdirektør Kristina Landsverk presiserer at denne resistensutviklingen vil fortsette så lenge det ikke kommer nye effektive lusemidler på markedet. Det kan ikke sies klarere enn dette, at fiskeriministerens mål/forutsetning om kontroll på resistensutviklingen ikke er nådd.

Lusenivåer og utvikling

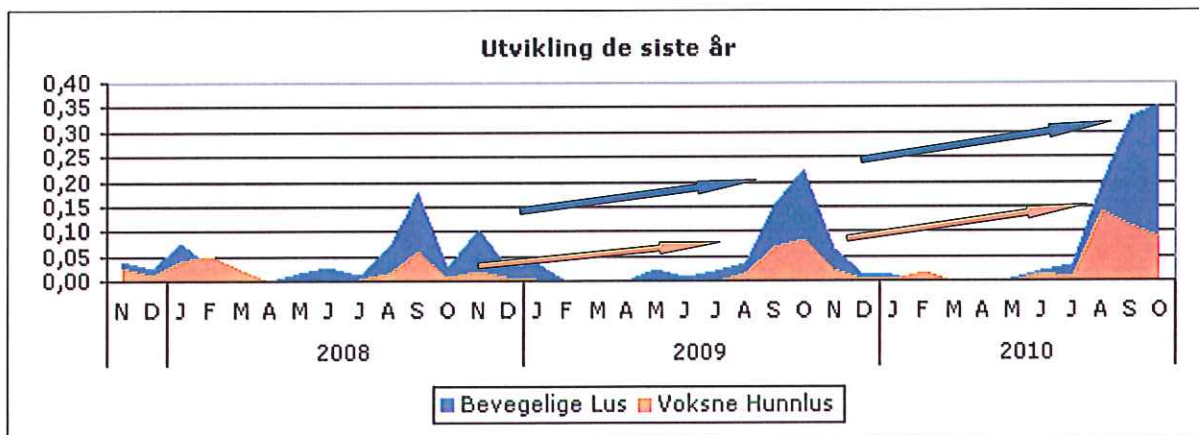
Vi viser til næringens egenrapporterte lusetall slik de foreligger på www.lusedata.no. Kortversjonen av situasjonen for 2010 i landet som helhet er: -som i fjor. Ser vi på oktobertallene spesielt (de sist tilgjengelige tall), var det 143 anlegg (av 561) som hadde lusetall over tiltaksgrensen. Det er 25 % av alle anlegg som har rapportert. Bare fra september til oktober var det en økning i tallet på overskridelser på 28 % (31 anlegg).

I Troms og Finnmark er lusenivåene pt. under fastsatte grenser. Vi ønsker allikevel å fokusere på de faktiske tallene. I Finnmark nådde lusenivået historiske høyder i november. Nivået er tidoblet (1000 % !) i forhold til i fjor på samme tid (Figur 1).

Figur 2 er basert på samme lusetall, men her er også nivået på alle bevegelige lus tatt med (både han og hunn, "ungdoms"-stadier og voksne stadier). Begge figurene viser samme negative utvikling. Dette til tross for de tiltakene som har vært gjennomført i år (som respons på problemøkningen fra 2008 til 2009). På bakgrunn av disse tallene (NB! næringens egne) kan man ikke konkludere med at lusetiltakene som har vært satt i verk i 2010 har vist effekt. Regjeringens mål/forutsetning er altså heller ikke nådd på dette punktet.

Figur 1. Utviklingen i tallet på voksne hunnlus i Finnmark i 2010 (blå kurve) sammenliknet med 2009 (grønn) og 2008 (rød)

Figur 2. Utviklingen av lakselusnivåene i Finnmark. Blå pil markerer økningen av bevegelige lus fra 2008 og 2009 til 2010, mens rød pil markerer utviklingen av eggproduserende voksne hunnlus, som er det sentrale stadiet for populasjonsvekst. Kilde: www.lusedata.no

Det er betimelig å se på årsaken til luseøkningen i Finnmark. På kunnskapsseminaret til Miljøverndepartementet (MD) og Fiskeri- og kystdepartementet (FKD) 2. des, påpekte avdelingsdirektør Brit Hjeltnes ved Veterinærinstituttet at det er en sammenheng mellom lusenivå og antall oppdrettslaks i et område. Når mengden laks øker vil også lusenivået på den enkelte laks øke. Dette er epidemiologisk teori og praksis, som er velkjent også fra humanmedisinen. Der et stort antall verter er samlet på et begrenset område (for eksempel institusjoner) vil sykdommer tendere til å blomstre opp, som følge av at smitteoverføring skjer lettere. Det er trolig dette vi nå ser i Finnmark, der oppdrettsproduksjonen er inne i en voldsom vekstperiode. I følge Fiskeridirektoratets regiondirektør i Finnmark, Hermod Larsen (pers. med.) har en konsolidering og restrukturering av næringen ført til at lakseproduksjonen i fylket økte fra knappe 40.000 tonn i 2009 til det som vil bli ca 60.000 tonn i 2010 (50 % økning). Antar vi en gjennomsnittlig slaktevekt på 4 kg har det i år vært 5 millioner flere oppdrettsfisk i Finnmark enn i fjor. Til orientering er dette mer enn 10 ganger det samlede tallet på vill gytelaks i hele Norge. Ser vi på totalmengden lus i fylket er tallene enda mer

dramatiske, da denne mengden er et produkt av fiskeantall og luseantall per fisk. Kanskje er nå den totale lusemengden i Finnmark helt opptil 1500 % av fjorårsnivået.

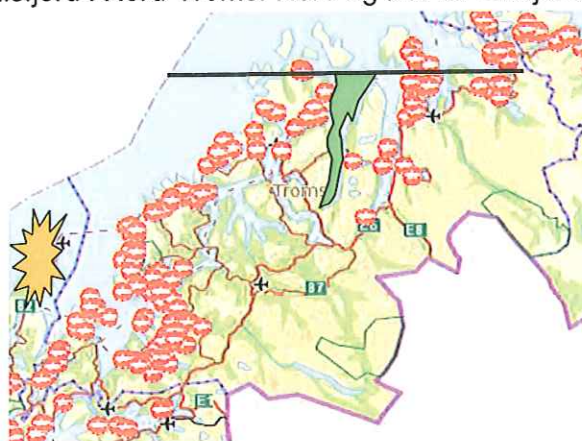
I følge regiondirektør Hermod Larsen er det ventet en ytterligere utnyttelse av eksisterende kapasitet i fylket, slik at produksjonen vil nå 75.000 tonn i 2011. Da vil vi altså ha sett en økning på nær 90 % på to år. Den eksisterende teoretiske produksjonskapasiteten i Finnmark er 84.000 tonn (Hermod Larsen, pers. med.). Den planlagte kapasitetsøkningen vil ta utgangspunkt i eksisterende kapasitet og ikke eksisterende produksjon. Vi er kjent med at Mattilsynet i brev til FKD har vurdert risikoen ved en 5 %-økning som liten. Vi ber om at FKD undersøker om denne risikovurderingen har tatt utgangspunkt i nåværende produksjon, eller om man har forskuttet den produksjonsøkningen som vil komme innenfor dagens kapasitetsgrenser. Hvis risikoberegningen ikke har tatt hensyn til denne økningen, henstiller vi FKD til å be om en ny risikovurdering i regi av Havforskningsinstituttet og Veterinærinstituttet, og en påfølgende ny vurdering av den planlagte kapasitetsøkningen.

Situasjonen i Troms

Da regjeringens forslag til kapasitetsøkning ble kjent, rykket Havforskningsinstituttet ut og sa at dette var mot instituttets faglige råd (Figur 3.).

Grunnen til dette er en faglig vurdering gjort av Havforskningsinstituttet, som har sannsynliggjort at det går et viktig skille ved Ullsfjord i Nord-Troms. Nord og øst for Ullsfjord er det Barentshavsliknende forhold, med lavere sjøtemperaturer, slik at lakselusa utvikler seg senere enn lenger sør. Derfor har Havforskningsinstituttet frarådet MTB-økning lenger sør. Figur 4 viser Ullsfjord i Troms, samt konsesjoner for lakse- og regnbueørretoppdrett i fylket. Som kartet viser, ligger utløpet av Ullsfjord svært nær fylkesgrensen mot Finnmark, og den store majoriteten av oppdrettsvirksomheten i fylket ligger lenger sør. For å få med denne majoriteten i kapasitetsøkningen har Regjeringen valgt å trosse Havforskningsinstituttets faglige råd. På kartet er det også markert med gul stjerne de nordligste områdene hvor lakselusa har vist resistens mot kjemiske behandlingsmidler. I følge Mattilsynet sprer resistente lus seg nordover med kyststrømmen raskere enn antatt. Det er

Figur 4. Kart over Troms med konsesjoner for oppdrett av laks/regnbueørret markert med rødt. Ullsfjord er markert grønn, Havforskningsinstituttets anbefalte sørgrense for kapasitetsøkning er markert svart, og nordligste område med resistent lus markert med gult. Kilde: Fiskeridirektoratet/Havforskningsinstituttet

svært urovekkende at resistent lus allerede er påvist nord for store deler av det området i Troms hvor oppdrettstettheten er størst. Fra før er deler av dette området underlagt restriksjoner pga. epidemisk utbrudd av den smittsomme laksesykdommen Infeksiøs Lakseanemi (ILA). Det er påvist at lakselus fungerer som en smittevektor som overfører ILA fra syk fisk til frisk fisk (Are Nylund, UiB – Nylund et al. 1994).

Rømming

Norsk Institutt for Naturforskning, (NINA) publiserte nylig en rapport som beskriver påvirkningen av rømt oppdrettslaks på ville laksebestander i Norge ([NINA rapport 622](#)). En av forfatterne (Kjetil Hindar) presenterte denne rapporten på kunnskapsseminaret i regi av MD og FKD. Basert på innslaget av oppdrettslaks i gytebestandene i norske lakseelver gir rapporten en mørk prognose for mange villaksbestander. Allerede nå er Troms et av de fylkene der andelen gytefisk med ren villaksbakgrunn er under 50 %. Om 40 år sier prognosene at denne andelen vil ha sunket til under 25 %. For Finnmarks vedkommende ser også situasjonen rimelig mørk ut. Rapporten tar hensyn til det viktige faktum at oppdrettslaks har vesentlig dårligere reproduksjonssuksess enn villaks.

Det er påtagelig at rømmingssituasjonen ikke har blitt lagt vekt på i forbindelse med den foreslåtte kapasitetsøkningen. Hvis dette mot formodning har vært gjort, har dette vært svært dårlig kommunisert. Det virker som det kun er lusesituasjonen som er vurdert. Norske Lakseelver ber om en fullstendig risikovurdering av en kapasitetsøkning i Troms og Finnmark, der ikke bare sannsynlighet for uhell vurderes, men også den økologiske konsekvensen rømmingsuhell kan få. Risikovurderingen bør så langt det er mulig, også se på samvirkningen av luse- og rømmingssituasjonen. De ulike faktorene kan lett komme til å få en negativ synergieffekt.

Konklusjon

Norske Lakseelver mener det ikke kan gis tillatelse til en 5 % kapasitetsøkning i Troms og Finnmark. Grunnene til dette er:

- Mattilsynet sier at resistenssituasjonen ikke er under kontroll, og vil ikke komme under kontroll før nye lusemidler dukker opp
- Lusetiltak som ble satt i verk i 2010 har ikke vist effekt i form av nedgang i lusenivåene
- En kapasitetsøkning sør for Ullsfjord i Nord-Troms er stikk i strid med Havforskningsinstituttets faglige råd
- Lusenivået i Finnmark er sterkt økende, som et sannsynlig resultat av en allerede økende produksjon
- Det er tvilsomt om Mattilsynets risikovurdering av kapasitetsøkningen i Finnmark har tatt hensyn til at produksjonen i dag er langt under eksisterende produksjonskapasitet
- Det er ikke offentlig sannsynliggjort at forslaget til kapasitetsøkning har vurdert andre faktorer en lakselus, for eksempel rømmingsfare, i forhold til den unike villaksen i Finnmark.

Med vennlig hilsen
For Norske Lakseelver

Erik Sterud
Prosjektleder